

Svedala kommun

Granskning av
avtalsuppföljning

Augusti 2015

Innehåll

1. Sammanfattning.....	2
2. Inledning	4
3. Bakgrund	5
4. Granskningsresultat	6
Bilaga 1 – Intervjuade personer.....	12
Bilaga 2 – Stickprov.....	13

1. Sammanfattning

Svedala kommuns revisorer har uppdragit åt Deloitte att granska avtalsuppföljningen i kommunen. Syftet med granskningen är att bedöma om kommunstyrelsens och övriga nämnders avtalsuppföljning är effektiv och ändamålsenlig och om den är tillräcklig för att säkerställa att kommunen får den utlovade kvaliteten på varor och tjänster som är överenskommet med leverantörerna.

Är Svedala kommuns avtalsuppföljning effektiv och ändamålsenlig och är den tillräcklig för att säkerställa att kommunen får den utlovade kvaliteten på varor och tjänster som är överenskommet med leverantörerna?

Granskningen visar att kommunstyrelsens och övriga nämnders avtalsuppföljning inte är effektiv. Vi bedömer att man inte har säkerställt att kommunen får den utlovade kvaliteten på varor och tjänster som är överenskommet med leverantörerna. Avsaknad av kontrollfunktion samt brister i rutinerna för avtalsuppföljning och avvikelsehantering gör att man inte kan mäta om verksamheternas behov uppfylls eller inte. Därför gör vi bedömningen att kommunstyrelsens och övriga nämnders avtalsuppföljning inte kan anses vara ändamålsenlig.

Finns det rutiner i kommunen för hur avtalsuppföljning ska ske och är dessa rutiner dokumenterade?

Vår bedömning är att Svedala kommun inte har en tillräcklig rutin för avtalsuppföljning. Även om uppföljning av avtal sker, så görs det inte systematiskt. Det saknas också dokumenterade rutiner för hur avtalsuppföljning ska ske.

Hur är ansvarsfördelningen för de gällande avtalen som kommunen har med sina leverantörer?

Vår bedömning är att det saknas en tydlig ansvarsfördelning gällande kommunens avtal. Vår uppfattning är att det som står i kommunens styrdokument är varken entydigt eller överensstämmer med politikernas intentioner.

Finns det en effektiv avvikelsehantering?

Granskningen visar att det inte sker någon systematisk insamling av avvikelser eller annan information kring avtalen idag. Vi anser därför inte att det finns någon effektiv avvikelsehantering.

Rekommendationer

I vår granskning har vi identifierat följande rekommendationer som vi anser att kommunstyrelsen och övriga nämnder behöver arbeta vidare med för att stärka avtalsuppföljningen:

- att dokumenterade rutiner tas fram för hur kommunstyrelsen och övriga nämnder skall tillse att befintliga avtal kvalitetssäkras och följs upp så att man säkerställer att kommunen får det som avtalats och att man har kontroll över när avtalen löper ut
- att det påbörjade arbetet med att registrera kommunens befintliga avtal i Tendsign prioriteras och att ett slutdatum fastställs när detta arbete ska vara klart, för att avvikelser ska kunna registreras och därmed kvaliteten av de levererade varorna och tjänsterna höjas

- att i samband med fastställande av den interna kontrollplanen gör kommunens samtliga nämnder en bedömning huruvida avtalsuppföljning ska ingå som en egen uppföljningspunkt
- att man ser över reglemente och delegationsordningar så att de överensstämmer med kommunens intentioner och därmed ansvarsfördelningen blir tydlig
- att kommunstyrelsen och övriga nämnder snarast utarbetar en rutin för att systematisk kunna få erforderlig information ur ekonomisystemet och på så sätt säkerställer avtalstroheten för att trygga att inköp sker lagenligt och inom ramen för befintliga avtal
- att kommunstyrelsen utvärderar huruvida en organisationsförändring som placerar upphandlingsstrategen under ekonomiavdelningen kunde förbättra förutsättningarna för en effektiv upphandlingsorganisation och en förbättrad avtalshantering
- att de ansvariga nämnderna ser över sin hantering av information kring pågående avtal så att rätt information når de ansvariga som därmed får ett bättre underlag för att kunna ta beslut om avtalens eventuella förlängning eller ny upphandling. Vi rekommenderar att ansvariga nämnder tillser att en erfarenhetsbank implementeras och hålls uppdaterad.

2015-08-31

Teodora Heim
Projektledare

Malin Lundberg
Granskningsledare

2. Inledning

2.1 Uppdrag och revisionsfrågor

Granskningens syfte är att bedöma hur avtalsuppföljningen hanteras inom kommunen. Granskningens huvudfrågeställning är om kommunstyrelsens och övriga nämnders avtalsuppföljning är effektiv och ändamålsenlig och om den är tillräcklig för att säkerställa att kommunen får den utlovade kvaliteten på varor och tjänster som är överenskommet med leverantörerna. Bedömningen tar sin utgångspunkt i följande revisionsfrågor:

- Finns det rutiner i kommunen för hur avtalsuppföljning ska ske och är dessa rutiner dokumenterade?
- Hur är ansvarsfördelningen för de gällande avtalen som kommunen har med sina leverantörer?
- Finns det en effektiv avvikelshantering?

2.2 Metod och avgränsning

2.2.1 Metod

Granskningen genomfördes genom dokumentstudier av gällande reglemente, delegationsordning och andra styrdokument. Dessutom genomfördes intervjuer med ansvariga tjänstemän samt med ordföranden och andra vice ordföranden i nämnderna. Det genomfördes också stickprovskontroll av fem gällande avtal.

2.2.2 Avgränsning

Granskningen har som syfte att bedöma rutinerna kring avtalsuppföljning och inte att bedöma avtalens eller de levererade varornas och tjänsternas kvalitet. Granskningen berör inte heller frågor kring upphandlingen av avtalen. Granskningen avser gällande avtal under 2015.

2.2.3 Revisionskriterier

- Kommunallagen 6 kap 2 §, 6 kap 7 §
- Kommunens reglemente och riktlinjer
- Kommunens delegationsordning
- Inköspolicy för Svedala kommun

2.2.4 Ansvariga nämnder

Kommunens samtliga nämnder.

3. Bakgrund

3.1 Inledning

Svedala kommun köper in varor och tjänster för mångmiljonbelopp årligen. Ofta sker inköpen genom ramavtal som kommunen har med olika leverantörer. Det är av stor vikt att kommunens leverantörer uppfyller sina åtaganden och att kommunen får den utlovade kvaliteten på varor och tjänster.

För att kunna få en ändamålsenlig uppföljning av avtalen krävs en fungerande avvikelshantering och rutiner som tillser att avtalen och kommunens behov utvärderas innan en eventuell förlängning eller innan en ny upphandling sker.

3.2 Risker och brister

Om inte avtalsuppföljning fungerar i en kommun finns det en väsentlig risk för mycket stor ekonomisk skada. Bristfällig avtalsuppföljning kan även innebära att kommunens anseende skadas och i förlängningen att förtroendet för kommunen skadas.

Kommunrevisionen har noterat i andra kommuner att det kan finnas brister i rutinerna kring avvikelshantering samt kring uppföljningen av gällande avtal. Därför har revisorerna beslutat att granska hur avtalsuppföljningen fungerar i Svedala kommun.

3.3 Kommunallagen

Kommunallagens 6 kap 2 § föreskriver att kommunstyrelsen ska uppmärksamt följa de frågor som kan inverka på kommunens utveckling och ekonomiska ställning. Däribland ingår bevakning och uppföljning av gällande avtal för att säkerställa att kommunen får ut bäst värde vid inköp av varor och tjänster.

Kommunallagens 6 kap 7 § föreskriver att nämnderna har ansvar för att verksamheten bedrivs på det sätt som kommunfullmäktige har bestämt. Enligt lagen ska således varje nämnd ansvara för de verksamheter som hör till deras områden. I detta ansvar inkluderas bevakning och uppföljning av avtal och inköp inom nämndens ansvarsområde.

4. Granskningsresultat

Vid vår granskning har vi utgått ifrån följande revisionsfrågor:

- Är kommunstyrelsens och övriga nämnders avtalsuppföljning effektiv och ändamålsenlig och är den tillräcklig för att säkerställa att kommunen får den utlovade kvaliteten på varor och tjänster som är överenskommet med leverantörerna?
- Finns det rutiner i kommunen för hur avtalsuppföljning ska ske och är dessa rutiner dokumenterade?
- Hur är ansvarsfördelningen för de gällande avtalen som kommunen har med sina leverantörer?
- Finns det en effektiv avvikelshantering?

Vårt granskningsresultat för respektive fråga framgår nedan.

4.1.1 Är kommunstyrelsens och övriga nämnders avtalsuppföljning effektiv och ändamålsenlig och är den tillräcklig för att säkerställa att kommunen får den utlovade kvaliteten på varor och tjänster som är överenskommet med leverantörerna?

Svedala kommun har ett samarbete med Lunds kommuns upphandlingsenhet för att samordna upphandling av ramavtal. Lunds kommuns upphandlingsenhet hanterar i dessa fall själva upphandlingen, men Svedala kommun är delaktig i utformningen av kraven på de efterfrågade varorna och tjänsterna. Svedala kommuns tjänstemän träffar regelbundet tjänstemännen på Lunds kommuns upphandlingsenhet.

Svedala kommun ingår även i Kommentus inköpscentral som är ett samarbete inom SKL:s regi för gemensamma upphandlingar.

På kommunen finns en upphandlingsstrategi som är organisatoriskt placerad under kommunchefen. Upphandlingsstrategin har fram till 2015 haft fler uppdrag och har därmed inte arbetat med upphandlings- och avtalsfrågor på heltid.

En del av kommunens gällande avtal finns registrerade i en avtalskatalog. Avtalskatalogen är ett verktyg som kommunen har genom upphandlingsverktyget Tendsign. Det pågår ett löpande arbete med att registrera kommunens avtal i Tendsign, men i dagsläget är innehållet i avtalskatalogen inte fullständigt. Det finns därmed ett antal avtal, hur många är oklart (då detta ej har gått att få fram i vår granskning), i kommunen både centralt och ute i verksamheterna som inte finns i någon förteckning. Det finns ett uppsatt mål inom kommunen att alla kommunens gällande ramavtal ska registreras i avtalskatalogen. Något slutdatum när detta arbete ska vara färdigt har dock inte beslutats.

Avtalskatalogen ger möjlighet till att registrera information om avtalens villkor. Verktyget ger även möjlighet till kommunens medarbetare att göra noteringar i samband med inköp via avtalen. Tanken är att noteringar ska göras om till exempel en brukare inte är nöjd med den levererade tjänsten eller varan. Granskningsrapporten visar att det endast har gjorts anteckningar gällande tre avtal och samtliga anteckningar är gjorda av upphandlingsstrategen.

Kommunens inköspolicy anger hur inköp ska ske samt vilka krav kommunen ska ställa. I inköspolicyn finns riktlinjer om hur inköp ska följas upp: "Efter leveransen ska en kontroll göras om leveransen kan godkännas. Avstämning ska ske mot ställda krav. Är samtliga krav uppfyllda kan leveransen godkännas och betalas. Om inte bör leveransen reklameras. Om möjligt bör gjorda erfarenheter om vad som varit bra eller mindre bra i upphandlingen dokumenteras i en erfarenhetsbank."¹

Idag finns det ingen separat erfarenhetsbank avseende hur avtalen har fungerat, mer än den delen av avtalskatalogen där det är möjligt att göra noteringar om avtalen (se ovan).

Kommunfullmäktige har beslutat om en internkontrollplan. Uppföljning av avtal ska göras som en del av den interna kontrollen. Enligt kontrollplanen ska det genomföras stickprov för att kontrollera att det, i enlighet med inköspolicyn, finns etiska och sociala krav i avtalen. Dessa stickprov har enligt upphandlingsstrategen genomförts men de har inte dokumenterats. Resultatet av denna kontroll finns sammanfattat i 2014-års internkontrollplan och var följande: "Risken att fel uppstår för att ställa krav på entreprenörerna i samband med upphandling av entreprenad bedöms som små. I de upphandlingar som kontrollerats så finns punkter med som hanterar etiska och sociala krav, även om det inte står på ett sådant sätt som det gör i den nya inköspolicyn. Andemeningen i förfrågningsunderlagen följer dock intentionerna i den nya inköspolicyn."²

I internkontrollplanen, under rubriken Teknik och miljö, står även att tekniska chefen ska följa upp att det finns en bevakningsrutin för avtal, för att säkerställa att uppsägning, avgiftsreglering mm sker av avtalet i tid innan avtalet går ut. Utfallet av kontrollen blev följande enligt dokumentation i internkontrollplanen: "Kontrollen har visat att bevakningsrutinen för avtal ej fungerar tillfredsställande. Nuvarande program³ upplevs svårarbetat. Det bedöms föreligga hög risk för att fel uppstår." Under 2015 har kommunen därför skärpt rutinen avseende bevakning av avtalen. Den tekniska chefen har påbörjat en diskussion med kommunens upphandlingsstrateg för att hitta ett sätt och en rutin för att förbättra kontrollen av avtal och avtalstider så att det säkerställs att avtal förlängs eller sägs upp i tid och att nya upphandlingar påbörjas i tid. Man utvärderar även om den programmodul som kan kopplas till Tendsign är värd att satsa på.

I kommunens årsredovisning för 2014 finns två noteringar gällande uppföljning av avtal. Angående avtalstrohet står som analys att det i dagsläget inte finns en adekvat mätmetod för att kunna göra ett uttalande. Bristen beror på att ur ekonomisystemet är det svårt att på ett enkelt sätt få ut detaljerad information eftersom många inköpta varor är bokförda under "fel" kategori. Granskningen visade dock att det är möjligt att ta fram relevant information.

Årsredovisningen för 2014 visar att kommunen endast har avtal med 43,5 % av de leverantörerna som kommunen handlar av, jämfört med målet om 100 %. Resultatet är dock inte säkerställt eftersom samtliga avtal och leverantörer som kommunen har avtal med inte finns registrerade. Analysen anger följande: "Att utfallet är så långt ifrån målvärdet beror, till viss del, på att arbetet med att registrera de leverantörer som vi har avtal med har tagit lång tid och vi är inte färdiga med det arbetet ännu. Arbetet fortgår dock. Då vi inte har

¹ Svedala Kommuns Författningssamling 1:06, antagen av kommunfullmäktige 2015-03-11, § 37. Tidigare version som var gällande till och med 2015-03-31 och hade samma lydelse angående uppföljning av gällande avtal var antagen av kommunfullmäktige 2009-11-11, § 146.

² Svedala kommuns internkontrollplan för 2014 för kommunstyrelsen.

³ Med program avses upphandlingsverktyget Tendsign.

lyckats registrera samtliga leverantörer som vi har avtal med är det ingen mening med att analysera värdet.”

4.1.2 Finns det rutiner i kommunen för hur avtalsuppföljning ska ske och är dessa rutiner dokumenterade?

Det finns inga nedskrivna rutiner avseende hur avtalsuppföljning skall ske inom Svedala kommun. Däremot innehåller några avtal klausuler om att uppföljning ska ske av avtalet. I de flesta fall innebär det att det årligen ska genomföras uppföljningsmöten samt att någon form av kontroll/uppföljning av den levererade varan eller tjänsten ska ske.

Våra stickprov visar att de avtalade mötena genomförs, och gällande 3 av 5 avtal har det genomförts dokumenterade uppföljningar. Avseende till exempel avtalet om skolskjutsar har åtagandena i avtalen följts upp genom ett frågeformulär till leverantören.

Gällande de ramavtal som har upprättats av Lunds kommuns upphandlingsenhet har Lunds kommun kvar avtalsansvaret. Om det är så att det finns olika förutsättningar, till exempel att Lunds kommun har avtalet i e-handel men inte Svedala, ska pris och produktkontroller hanteras av Svedala kommun. Lunds kommun har inget ansvar för avtalstrohet eller annan slags uppföljning för Svedala kommuns inköp. Lunds kommun genomför leverantörmöten som avtalsansvariga. Huvudansvaret för avtalet avseende Svedala ligger dock på Svedala kommun i och med att varje upphandlande myndighet är egen avtalspart.

Granskningen visar att det inte sker någon regelmässig uppföljning av avtalstroheten gentemot ramavtalen och därmed kan man inte med säkerhet säga att inköp sker från de leverantörer som kommunen har avtal med. Vid intervjuer har det framkommit att det saknas systemstöd för att på ett effektivt och systematiskt sätt kunna genomföra avtalstrohetsuppföljningar. Vidare granskning visade dock att inom en hel del områden hade det varit möjligt att manuellt följa upp avtalstroheten.

4.1.3 Hur är ansvarsfördelningen för de gällande avtalen som kommunen har med sina leverantörer?

I kommunstyrelsens reglemente står det att kommunstyrelsen har ansvar för att träffa ramavtal för inköp till kommunens verksamhet. I kommunstyrelsens delegationsordning står det att upphandlingsstrategen får ta beslut om att delta i ramavtalsupphandling, samt träffa ramavtal för kommunens verksamheter (två eller flera verksamheter). Övriga nämnder har inte tilldelats något ansvar för att teckna avtal i sina reglemente. De upphandlingar som endast omfattar en verksamhet finns det således inte någon specifik skrivning i reglementen om hur de ska hanteras. En del nämnder har tagit in i sin delegationsordning tecknande av avtal, genomförande av anbud och upphandling trots att detta ansvar alltså inte finns tydligt uppdraget åt dem genom reglementen.

De tillfrågade nämndsledamöterna menar dock att deras vilja är att skrivningen i kommunstyrelsens reglemente ska tolkas så att för övriga avtal (d.v.s. avtal som gäller endast en nämnds verksamhet) ska hanteras av ansvarig nämnd. Ordförande och andre vice ordförande i nämnderna menar att det finns ett behov av att förtydliga denna ansvarsfördelning i reglementen och delegationsordningar. Gällande en del avtal menar de dock att beslut ska tas från fall till fall om vem som ska ansvara för avtalet, beroende på avtalets art och storlek.

Enligt vad som framkommit vid intervjuer⁴ med nämndernas ordförande och vice ordförande så är det antingen kommunfullmäktige eller respektive nämnd som fattar beslut när det gäller avtal inom en verksamhet. Det framgår dock inte tydligt av de granskade dokumenten (nämndernas reglemente och delegationsordning samt kommunens inköspolicy) vem som ska ha ansvaret för upphandling, avtalsteckning och uppföljning av avtal.

4.1.4 Finns det en effektiv avvikelshantering?

Svedala kommun har en avtalskatalog där en del av avtalen registreras. I katalogen kan även alla som är registrerade som ansvariga för ett avtal lägga in kommentarer kring avtalen. Det finns några kommentarer registrerade av upphandlingsstrategen men inga andra medarbetare har gjort noteringar.

I övrigt finns det inget system för att fånga upp avvikelser eller på annat sätt följa upp avtal på ett systematiskt sätt.

4.2 Stickprov

I granskningen ingick att genomföra stickprov av fem gällande avtal. Urvalet gjordes så att det skulle vara spridning på olika verksamhetsområden. Vi valde avtal som vi bedömde har stora ekonomiska värden. I övrigt gjordes urvalet slumpmässig.

Syftet med stickproven var att kunna göra en bedömning huruvida det fanns stora uppenbara brister i uppföljningen av ingångna avtal.

Vi kontrollerade vem som tog beslutet om avtalet, vem som har signerat avtalet för kommunens räkning, när avtalet började gälla samt om avtalet innehöll klausul om uppföljning. Dessutom kontrollerade vi om någon uppföljning har gjorts och begärde in dokumentation i de fallen där kommunens representant hade haft möte med leverantören.

Vår sammantagna bedömning efter genomförd kontroll är att avtalen hade i de flesta fallen följts upp. Vi ser dock bristen på en strukturerad avtalsuppföljning, vilket leder till en risk att kommunen inte får avtalad kvalitet.

För att höja kvaliteten på avtalsuppföljningen bör en gemensam instruktion/policy för att upprätta avtal utarbetas. I instruktionen bör det framgå att avtalsuppföljning alltid ska inkluderas i avtalen. Detta bör i sin tur leda till att avtalen blir mer enhetliga/standardiserade och på så sätt lättare att följa upp.

För beskrivning av kontrollens resultat se Bilaga 2.

⁴ Nämndernas ordförande och andre vice ordförande samt kommunchefen är överens om att grundtanken är att avtal som gäller två eller flera verksamheter ska upphandlas och tecknas av kommunstyrelsen medan övriga avtal som gäller en verksamhet ska tecknas av ansvarig nämnd.

4.3 Slutsatser och bedömningar

4.3.1 Är kommunstyrelsens och övriga nämnders avtalsuppföljning effektiv och ändamålsenlig och är den tillräcklig för att säkerställa att kommunen får den utlovade kvaliteten på varor och tjänster som är överenskommet med leverantörerna?

Granskningen visar att kommunstyrelsens och övriga nämnders avtalsuppföljning inte är effektiv. Vi bedömer att man inte har säkerställt att kommunen får den utlovade kvaliteten på varor och tjänster som är överenskommet med leverantörerna.

För att avtalsuppföljningen ska vara ändamålsenlig ska den säkerställa att kommunfullmäktiges intention⁵ verkställs. Avsaknad av kontrollfunktion samt brister i rutinerna för avtalsuppföljning och avvikelshantering gör att man inte kan mäta om verksamheternas behov uppfylls eller inte. Därför gör vi bedömningen att avtalsuppföljningen inte kan anses vara ändamålsenlig.

I kommunens årsredovisning för 2014 står det att det inte går att mäta avtalstrohet. Enligt ekonomiavdelningen är detta dock möjligt. Vi rekommenderar därför kommunstyrelsen och övriga nämnder att man snarast utarbetar en rutin för att systematiskt kunna få erforderlig information ur ekonomisystemet och på så sätt säkerställer avtalstroheten för att trygga att inköp sker lagenligt och inom ramen för befintliga avtal.

Granskningen visar att den tekniska chefen har uppmärksammat brister i avtalsuppföljning som framkom i samband med den interna kontrollen. Vi ser det som positivt att man inkluderat frågan i den interna kontrollplanen och att frågan har särskilt lyfts upp. Vi rekommenderar dock att tekniska nämnden säkerställer att man vidtar konkreta åtgärder för att hantera problemen och att nämnden särskilt följer upp dessa åtgärder.

Vi anser att det är viktigt att lyfta fram avtalshantering i den interna kontrollen och rekommenderar att kommunens samtliga nämnder inkluderar frågan som en möjlig risk i riskbedömningen inför att utarbeta internkontrollplanen.

Upphandlingsstrategins placering direkt under kommunchefen bidrar enligt vår bedömning inte till ett effektivt samarbete inom kommunen gällande upphandlingsfrågor och avtalshantering. Vi bedömer att om ansvaret för upphandlingsfrågor och avtalshantering istället hamnar på ekonomiavdelningen skulle upphandlingen kunna implementeras i avdelningens ordinarie samarbete med verksamheterna och leda till mer kvalitativ uppföljning kopplat till statistik och ekonomi. Vi rekommenderar därför kommunstyrelsen att utvärdera huruvida en organisationsförändring kunde förbättra förutsättningarna för en effektiv upphandlingsorganisation och en förbättrad avtalshantering.

Den interna kontrollen är av stor betydelse för att få en bra uppföljning av hur nämnderna arbetar med avtalsuppföljningen. Därför rekommenderar vi att kommunens samtliga nämnder gör en bedömning huruvida avtalsuppföljning ska ingå i den interna kontrollplanen som en egen uppföljningspunkt.

⁵ Kommunens inköspolicy, antagen av kommunfullmäktige den 11 mars 2015 anger att "alla inköp i kommunen sker på grundval av aktuella regelverk på ett effektivt sätt samt utifrån verksamhetens behov".

4.3.2 Finns det rutiner i kommunen för hur avtalsuppföljning ska ske och är dessa rutiner dokumenterade?

Vår bedömning är att Svedala kommun inte har en tillräcklig rutin för avtalsuppföljning. Även om uppföljning av avtal sker, så görs det inte systematiskt. Det saknas också dokumenterade rutiner för hur avtalsuppföljning ska ske.

Vi rekommenderar att dokumenterade rutiner tas fram för hur de befintliga avtalen ska kvalitetssäkras och följas upp. Kommunen bör skapa förutsättningar för en systematisk avtalsbevakning genom att registrera alla kommunens avtal i en databas. Det påbörjade arbetet med att registrera avtal bör ges större prioritering och det bör tas fram en planering där ett slutdatum anges.

4.3.3 Hur är ansvarsfördelningen för de gällande avtalen som kommunen har med sina leverantörer?

Vår bedömning är att det saknas en tydlig ansvarsfördelning gällande tecknande och upphandling av kommunens avtal. Det som står i kommunens dokument är varken entydigt eller överensstämmer med politikernas intentioner. Vi rekommenderar att man ser över reglemente och delegationsordningar så att de överensstämmer med kommunens intentioner och på så sätt tydliggör vem som ska ha ansvaret för upphandling, avtalsteckning och uppföljning av avtal.

Vi vill påtala att efter omorganisationen som bland annat inneburit att det nu finns flera olika nämnder kan kommunstyrelsen inte längre tecknar avtal för enskilda verksamheter där en annan enskild nämnd har ansvar för verksamheten.

4.3.4 Finns det en effektiv avvikelshantering?

För att avtalen som kommunen ingår ska ge kommunen bästa möjliga produkter och tjänster krävs det att de som beslutar om att ingå avtalen har tillgång till all information. För att detta ska fungera måste det samlas in information om pågående avtal. Denna information bör samlas in systematiskt i en erfarenhetsbank och ska sedan ligga till grund för beslut om att fortsätta samarbetet med leverantören eller byta leverantör. Eftersom det inte sker någon sådan systematisk insamling av avvikelser eller annan information kring avtalen idag rekommenderar vi kommunstyrelsen och övriga nämnder att se över sin hantering av information kring pågående avtal så att rätt information når de ansvariga som därmed får ett bättre underlag för att kunna ta beslut om avtalens eventuella förlängning eller ny upphandling. Vi rekommenderar att ansvariga nämnder tillser att en erfarenhetsbank implementeras och hålls uppdaterad.

Bilaga 1 – Intervjuade personer

Linda Allansson Wester, kommunstyrelsens ordförande
Ambjörn Hardenstedt, kommunstyrelsens andra vice ordförande
Geir Hansen, andra vice ordförande i bygg- och miljönämnden
Birgitta Delring, ordförande i kultur- och fritidsnämnden
Hellen Boij-Ljungdell, andra vice ordförande i kultur- och fritidsnämnden
Per Mattsson, ordförande i socialnämnden
Carin Falck, förste vice ordförande i socialnämnden
Per Olof Lindgren, ordförande i tekniska nämnden
Elisabeth Larsson, kommunchef
Luisa Hansson, ekonomichef
Robert Aradszky, upphandlingsstrateg
Johan Israelsson, teknisk chef
Anna Borgius, socialchef
Jan Herbertson, utredare

Bilaga 2 – Stickprov

I granskningen ingick att genomföra stickprov av fem gällande avtal. Urvalet gjordes så att det skulle vara spridning på olika verksamhetsområden. Vi valde avtal som vi bedömde har stora ekonomiska värden. I övrigt gjordes urvalet slumpmässig.

Vi tittade på vem som tog beslutet om avtalet, vem som har signerat avtalet för kommunens räkning, när avtalet började gälla samt om avtalet innehöll klausul om uppföljning. Dessutom kontrollerade vi om någon uppföljning har gjorts och begärde in dokumentation i de fallen där kommunens representant hade haft möte med leverantören.

Nyckelfria låssystem

Avtalet avser ett IT-system och drift av systemet för hemtjänsten för ett låssystem.

Upphandlingsstrategen tog beslut om att teckna avtal med Tieto Sweden Healthcare & Welfare AB 2013-06-20. Avtalet är underskrivet av kommunen genom Anna Borgius 2013-11-05. Tietos representant skrev under avtalet 2013-08-30. Avtalet började gälla 2013-08-01. Enligt kommunen har företaget levererat det som var avtalat. Avtalet innehåller ingen klausul om uppföljning.

Avtalet är formellt korrekt. Vi saknar dock en klausul uppföljning, inte minst med tanke på att avtalet innehåller en del som avser drift av systemet.

Skolskjutsar

Avtalet avser transport av elever.

Kommunstyrelsen tog beslut om att teckna avtal med Bergkvarabuss AB 2013-05-27. Enligt kommunstyrelsens gällande firmateckningsbevis samt enligt reglementet ska avtal undertecknas av ordförande, det vill säga Linda Allansson Wester, med kontrasignering av tjänsteman. Avtalet är underskrivet av Linda Allansson Wester 2013-10-17 någon tjänsteman har inte kontrasignerat. Vi bedömer att utbildningsnämnden borde ta över ansvaret för detta avtal då skolskjutsar hör till nämndens verksamhetsområde.

Avtalet har hittills följts upp vid ett tillfälle. Denna uppföljning skedde genom en frågeformulär till leverantören (med frågor om punktlighet). Avstämning om uppgifterna har sedan skett med kommunens skolskjutsansvarige, som tillhör verksamhetsområde utbildning. Läsåret 2014-2015 ska det följas upp på motsvarande sätt och även andra punkter i avtalet ska följas upp. Vi bedömer att ansvarig nämnd bör genomföra kvalitetsmätning hos brukaren och inte hos leverantören.

I avtalet finns även en klausul gällande ett antal åtaganden som om de inte uppfylls leder till vite. Åtagandena har hittills uppfyllts och något vite har därmed inte utbetalts.

Vassbäddar

Avtalet avser entreprenad för tömning av tio vassbäddar vid Svedala reningsverk.

Kommunstyrelsen tog beslut om att teckna avtal med Ragn-Sells AB 2014-06-16. Beslutet innehåller en skrivelse om att ordförande i samråd med vice ordförande får anta anbudet. Underskriven av Linda Allansson Wester och kontrasignerat av Johan Israelsson 2014-08-25.

Arbetet är ett engångsprojekt som skulle vara färdigställt 2014-11-30, så det är inget löpande avtal. Någon uppföljning av avtalet har inte skett.

Håkans frukt

Avtalet avser inköp av livsmedel (frukt och grönt samt potatis). Tjänsten upphandlades tillsammans med Burlövs, Lomma och Staffanstorps kommuner.

Upphandlingsstrategen tog beslut om att teckna avtal med Håkans Frukt och Grönt AB 2014-11-03. Avtalet är underskrivet av upphandlingsstrategen 2014-12-01.

Avtalet innehåller en klausul om ersättningsprodukter om leverantören inte kan erbjuda produkt som upphandlats. Dessutom finns det en klausul om vite ifall leverantören inte kan leverera offererad produkt eller om leverans uteblir. Hittills har inget vite utbetalats. Ett protokollfört uppföljningsmöte har genomförts.

Servera

Avtalet avser leverans av livsmedel som huvudleverantör. Kommunen gjorde en gemensam upphandling med Burlövs, Lomma och Staffanstorps kommuner. En person är utsedd att kommunicera med leverantören vid uppföljning av pris- och sortimentsförändringar.

Avtalet med Servera R & S AB är underskrivet 2009-06-01 av tidigare ekonomichef Björn Sanderberg.

I avtalet står det under punkt 22 att för uppföljning gäller vad som angetts i anbudsinfördran och i anbudet angivet svar. Där står det enligt upphandlingsstrategen att "Under avtalstiden kommer kontinuerliga kontroller att göras så att livsmedelsleveranserna uppfyller livsmedelslagens krav samt att säljaren i övrigt uppfyller sina åtaganden gentemot köparen. Uppföljningsmöte skall äga rum minst en gång om året eller då någon av parterna påkallar ett sådant. Köparen är sammankallande och protokollförare." Prisuppföljning sker 4 gånger per år i samband med prisjusteringar.

Tidigare inköpschefen i Staffanstorps kommun kallade kommunerna och leverantören till uppföljningsmöte. Dessa har inte ägt rum under senare tid då kommunernas upphandling har varit föremål för överprövning och en ny upphandling har genomförts. Under avtalstiden görs kontinuerliga kontroller så att livsmedelsleveranserna uppfyller livsmedelslagens krav genom kommunens egenkontrollprogram. Exempelvis så kontrolleras emballage och att varorna håller rätt temperatur vid ankomst.

Avtal har nu tecknats med en ny leverantör, Menigo.